

**НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ-ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРА В КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ
ЩОДО ОКРЕМОЇ КАТЕГОРІЇ ОСІБ**

**SCIENTIFIC SUPPORT OF THE PROSECUTOR'S
CRIMINAL-PROCEDURAL ACTIVITIES IN CRIMINAL PROCEEDINGS
REGARDING A SEPARATE CATEGORY OF PERSONS**

Швидке і кваліфіковане виявлення та розслідування кримінальних правопорушень є важливим і необхідним обов'язком будь-якої держави, яка взяла на себе зобов'язання захищати права і законні інтереси громадянина та суспільства від кримінальних посягань. Однак із розвитком суспільства вдосконалюється і злочинність, стаючи більш організованою, використовуючи у своїй діяльності новітні технології та набуваючи більш мобільного характеру. Ця обставина призводить до суттєвого ускладнення процесу розкриття кримінальних правопорушень, а отже, і охорони прав та законних інтересів особи, суспільства й держави. У статті окреслено сучасний стан наукового дослідження проблем участі прокурора у кримінальних провадженнях щодо окремої категорії осіб. На підставі аналізу наукових досліджень вітчизняних науковців та практиків встановлено, що діяльність органів прокуратури у кримінальному процесі не обділена увагою науковців і практиків, щороку відбувається захист дисертацій щодо діяльності такого суб'єкта сторони обвинувачення, однак досі на дисертаційному рівні кримінально-процесуальні аспекти участі прокурора у кримінальних провадженнях щодо окремої категорії осіб не досліджені, а головними питаннями, які потребують вирішення є: теоретико-концептуальні засади кримінально-процесуальної діяльності прокуратури України у сучасних умовах; нормативно-правові засади діяльності прокуратури України у кримінальних провадженнях щодо осіб, які користуються недоторканістю; процесуальний порядок участі прокурора на стадії досудового розслідування (початок досудового розслідування; особливості повідомлення про підозру; застосування заходів забезпечення кримінального провадження) й особливості збирання доказів (правова регламентація проведення слідчих (розшукових) дій). Головними питаннями, які потребують вирішення в умовах сьогодення є: а) теоретико-концептуальні засади кримінально-процесуальної діяльності прокуратури України у сучасних умовах (2014-2022 рр.); б) нормативно-правові засади діяльності прокуратури України у кримінальних провадженнях щодо осіб, які користуються недоторканістю; в) процесуальний порядок участі прокурора на стадії досудового розслідування (початок досудового розслідування; особливості повідомлення про підозру; застосування заходів забезпечення кримінального провадження) й особливості збирання доказів (правова регламентація проведення слідчих (розшукових) дій).

Ключові слова: прокурор, кримінальна-процесуальна діяльність, кримінальне провадження, процесуальний порядок, окрема категорія осіб.

Quick and qualified detection and investigation of criminal offenses is an important and necessary duty of any state that has undertaken to protect the rights and legitimate interests of citizens and society from criminal encroachments. However, with the development of society, crime also improves, becoming more organized, using the latest technologies in its activities and acquiring a more mobile nature. This circumstance leads to a significant complication of the process of uncovering criminal offenses, and

therefore of protecting the rights and legitimate interests of the individual, society and the state. The article outlines the current state of scientific research on the problems of the prosecutor's participation in criminal proceedings regarding a separate category of persons. Based on the analysis of scientific research by domestic scientists and practitioners, it was established that the activities of the prosecutor's office in the criminal process are not deprived of the attention of scientists and practitioners, dissertations are defended every year on the activities of such a subject of the prosecution, but still at the dissertation level, the criminal-procedural aspects of the prosecutor's participation in criminal proceedings against a separate category of persons have not been investigated, and the main issues that need to be resolved are: theoretical and conceptual foundations of the criminal-procedural activities of the Prosecutor's Office of Ukraine in modern conditions; normative and legal principles of activity of the Prosecutor's Office of Ukraine in criminal proceedings against persons enjoying immunity; the procedural procedure for the participation of the prosecutor at the stage of the pre-trial investigation (start of the pre-trial investigation; specifics of notification of suspicion; application of measures to ensure criminal proceedings) and specifics of evidence collection (legal regulation of investigative (search) actions). The main issues that need to be solved in today's conditions are: a) theoretical and conceptual foundations of the criminal-procedural activity of the Prosecutor's Office of Ukraine in modern conditions (2014-2022); b) regulatory and legal principles of activity of the Prosecutor's Office of Ukraine in criminal proceedings against persons enjoying immunity; c) the procedural procedure for the participation of the prosecutor at the stage of the pre-trial investigation (start of the pre-trial investigation; specifics of notification of suspicion; application of measures to ensure criminal proceedings) and specifics of evidence collection (legal regulation of investigative (search) actions).

Key words: *prosecutor, criminal procedural activity, criminal proceedings, procedural order, separate category of persons.*

Актуальність теми. Швидке і кваліфіковане виявлення та розслідування кримінальних правопорушень є важливим і необхідним обов'язком будь-якої держави, яка взяла на себе зобов'язання захищати права і законні інтереси громадянина та суспільства від кримінальних посягань. Однак із розвитком суспільства вдосконалюється і злочинність, стаючи більш організованою, використовуючи у своїй діяльності новітні технології та набуваючи більш мобільного характеру. Ця обставина призводить до суттєвого ускладнення процесу розкриття кримінальних правопорушень, а отже, і охорони прав та законних інтересів особи, суспільства й держави.

У той же час, сучасний розвиток суспільства, з огляду на проголошений Україною курс на європейську інтеграцію, потребує якісної трансформації правових та організаційних засад функціонування системи кримінальної юстиції, невід'ємною складовою якої є сучасне кримінально-процесуальне законодавство, узгоджене з міжнародними стандартами. У юридичному механізмі забезпечення прав і свобод людини в кримінальному процесі особливе місце посідає прокуратура, на яку покладено реалізацію від імені держави обвинувальної функції шляхом нагляду за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство, а також підтримання державного обвинувачення в суді [1].

Виклад основного матеріалу. Водночас, як слушно зауважує В. Синчук, в Україні, на жаль, спостерігається тенденція до послаблення ефективності виконання функцій базовими інститутами державного регулювання, які в більшості випадків неспроможні оперативно та якісно протидіяти сучасним загрозам і викликам в умовах загострення військово-політичної обстановки, орієнтуючись на досягнення тактичних і нехтуючи стратегічними цілями, що зумовлює суттєве зниження довіри громадськості до влади й посилює кризові явища в суспільстві. Тому забезпечення соціально-політичної стабільності в державі та її сталого розвитку вимагає якнайшвидшого проведення адміністративної та правоохоронної реформ, у тому числі в системі органів прокуратури [2]. У зв'язку з цим, відкритим залишається питання щодо ролі і місця прокурора в механізмі забезпечення прав і свобод громадян під час здійснення кримінального судочинства, реалізації його функцій та повноважень.

Також, слід зауважити, що з набранням чинності КПК України 2012 року правоохоронна система держави «отримала двох прокурорів», однакових за процесуальною назвою та різних за процесуальними повноваженнями: прокурор – процесуальний керівник досудовим розсліду-

ванням; прокурор – керівник органу прокуратури. Незважаючи на загальні тенденції до самостійності прокурора – процесуального керівника, кримінальний процесуальний закон залишив досить вагомі важелі для впливу керівника прокуратури на рішення підлеглих, відтак звужуючи, а подекуди і зводючи нанівець «самостійність» процесуального керівника. І така ситуація впливу на процес розслідування спостерігається не в межах району чи міста, а в масштабах держави – від рядового працівника прокуратури до Генерального прокурора [3, с. 107].

Отже, чинний кримінальний процес наповнено новими змагальними елементами. Змінилася філософія правового регулювання і реалізації норм кримінального процесуального права від тоталітарного процесу з пануванням у ньому прокурора як на досудових, так і в судових стадіях у напрямі забезпечення конституційних прав та законних інтересів учасників кримінального провадження і реальної дії принципу верховенства права з одночасним обмеженням повноважень прокурора і надання йому статусу сторони у процесі, яка, з одного боку, є рівноправною зі стороною захисту, а з іншого – має «сильніші» повноваження. Відбулися інші значні зміни, наприклад, у випадку з об'єднанням досудового розслідування і оперативно-розшукової діяльності) чи менш значні зрушення у правовому регулюванні процесуальної діяльності загалом і діяльності прокурора зокрема (запровадження процесуального керівництва прокурором досудовим розслідуванням) [4, с. 27].

Прокурор, як сторона кримінального процесу з'являється на його початковій стадії і наділений широким колом повноважень протягом усього процесу аж до винесення судом рішення у кримінальному провадженні. Прокурор здійснює нагляд за дотриманням законів в ході досудового розслідування шляхом процесуального керівництва – організовуючи процес досудового розслідування, визначаючи його спрямування, координуючи процесуальні дії слідчих та оперативних підрозділів, а також забезпечуючи дотримання вимог законодавства України при отриманні доказів та винесенні процесуальних рішень при проведенні досудового розслідування у кримінальному провадженні [5].

Саме дослідження діяльності системи органів прокуратури та інших правоохоронних органів, які є головними суб'єктами під час здійснення кримінального провадження, сприятиме подальшому формуванню ефективних механізмів виявлення та розслідування кримінальних правопорушень.

Як свідчить аналіз наукових розвідок, діяльність органів прокуратури щодо здійснення вищезазначених функцій не обділена увагою науковців і практиків, кожен рік відбувається захист дисертацій щодо зазначеної тематики. Разом з тим, сучасний стан наукового дослідження проблем участі прокурора у кримінальних провадженнях щодо окремої категорії осіб, розпочинаючи із жовтня 2014 року (часу затвердження нової редакції Закону України «Про прокуратуру» та практики дії чинного КПК України) по сьогодні, на рівні кандидатських та докторських дисертацій досліджено не в повній мірі, що суттєво впливає на ефективність діяльності прокуратури за цим напрямом.

Так, однією з перших наукових робіт, за часів незалежності дослідження діяльності органів прокуратури стала праця В. М. Гусарова. У своїй кандидатській дисертації «Проблеми організації роботи міської (районної) прокуратури» (1995 р.), крім питань, що становлять предмет його дослідження, торкнувся й тих аспектів діяльності прокуратури, які пов'язані з реалізацією на практиці наглядової функції цього державного органу, що використано в ході нашого дослідження для вирішення завдань здійснення прокуратурою контролю за досудовим розслідуванням окремої категорії осіб [6].

До першої групи вчених належать: В. С. Бабкова, яка досліджувала діяльність прокурора у кримінальному провадженні в аспекті контролю у прокурорській діяльності, процесуального керівництва та координаційної діяльності; Л. Р. Грицаєнко – у світлі зарубіжного досвіду; В. В. Долежан – підтримання обвинувачення та інших питань; М. В. Косюта – теоретичних засад визначення функцій прокуратури в перехідний період; І. Є. Марочкін - проблем реформування прокуратури; М. І. Мичко – проблем та перспектив удосконалення функцій прокуратури, що реалізуються в кримінальному провадженні; С. В. Подкопаєв – проблем організації та діяльності прокуратури, в т. ч. у сфері кримінального провадження; Г. П. Середа – проблем кримінальної процесуальної діяльності прокурора; В. В. Сухонос – історії й сучасного стану здійснення діяльності прокурора у сфері кримінального провадження; О. М. Толочко – проблем співвідношення прокурорського нагляду і судового контролю, та інших питань кримінальної процесуальної діяльності прокурора та інші. Також проблеми прокурорської діяльності у кримінальному провадженні незмінно опинялися у полі уваги провідних вітчизняних вчених-процесуалістів сучасності.

Так, значний внесок у їх дослідження зробили Ю. П. Аленін, В. В. Вапнярчук, О. В. Капліна, Л. М. Лобойко, В. Т. Малярєнко, О. Р. Михайленко, О. Ю. Татаров, О. Г. Шило та ін.

В умовах прийняття нового КПК України 2012 року однією з перших наукових праць яка дотично відноситься до теми нашого дисертаційного дослідження стала монографія О. Ю. Татарова «Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС)» [7], у якій розглянуто найбільш суттєві теоретичні та прикладні проблеми діяльності слідчих, оперативних підрозділів та інших уповноважених осіб щодо реалізації положень Кримінального процесуального кодексу України на стадії досудового розслідування кримінальних правопорушень як самостійно, так і у взаємодії між собою та з іншими суб'єктами кримінального судочинства, з унесенням пропозицій до чинного законодавства.

Далі, В. Г. Андрусак у дисертації «Правозахисна функція сучасної держави (на прикладі інституту прокуратури): загальнотеоретичне дослідження» (2015 р.), крім питань, що становлять предмет його дослідження, торкнувся й тих аспектів діяльності прокуратури, які пов'язані з реалізацією на практиці правоохоронної функції прокуратури в цілому як державного органу, та діяльності прокурора з метою захисту прав особи у кримінальному процесі [8].

Особливої уваги заслуговує робота І. В. Рогатюка щодо повноважень прокурора у досудовому розслідуванні, який аргументував, що кримінальна процесуальна діяльність прокурора у досудовому розслідуванні має не наглядовий, а обвинувальний характер [9].

У подальшому, В. М. Юрчишиним, здійснено комплексне та системне дослідження правових, теоретичних і прикладних проблем, пов'язаних з виникненням і розвитком процесуальних функцій прокурора у досудовому розслідуванні, їх сутністю, призначенням, взаємозумовленістю, класифікацією та системним взаємозв'язком [10].

Проблемам участі прокурора у кримінальному судочинстві присвятила свою роботу й І. С. Курбатова, в якій вперше визначено та обґрунтовано три рівні забезпечення прокурором захисту прав і свобод особи у кримінальному процесі залежно від ступеня важливості і пріоритетності цілей, яким за основними рисами відповідають рівні правоохоронної діяльності прокурора [11].

У контексті предмету дослідження, зупинимо увагу на роботі А. В. Лапкіна «Прокурор у кримінальному провадженні: теоретичні, правові та організаційно-методичні проблеми», в якій розкрито кризу призму доктрини судового права правову природу участі прокурора у кримінальному провадженні як публічного позивача, діяльність якого зі здійснення кримінального переслідування є рушійною силою кримінального провадження, визначає його предмет і межі, зумовлює продовження, зупинення, трансформацію або припинення [12].

Також розглядаючи питання участі прокурора у кримінальному провадженні варто й дослідити наукові праці присвячені окремим категоріям осіб у такому провадженні й особам, які користуються недоторканністю. Зокрема, С. В. Свириденко та О. Ю. Татаров зазначають, що особи користуються недоторканністю, яка надає цим суб'єктам імунітет від кримінального переслідування. Тобто, це не привілеї, а необхідна міра, оскільки специфіка виконуваних цими суб'єктами завдань та функцій вимагає максимально високого рівня їх захищеності від стороннього тиску та безпідставного втручання в їх роботу [13, с. 9–10].

Проблемним питанням імунітету та його захисту у кримінальному судочинстві присвячено дослідження С. Г. Волкотруба, який розглядає актуальні проблеми захисту імунітету у кримінальному судочинстві, зокрема, імунітет народних депутатів [14].

Одним з перших таких досліджень стала робота Г. М. Доросінської, яка досліджуючи питання порушення та розслідування кримінальної справи щодо депутатів місцевої ради, які наділені певним імунітетом під час притягнення їх до кримінальної відповідальності, розкрила особливості порушення справ щодо депутата місцевої ради, порядок притягнення до кримінальної відповідальності, а також застосування запобіжних заходів щодо даної категорії посадовців та довела обов'язковість участі прокурора під час проведення слідчих дій [15]. Далі, І. В. Бабій приділила увагу досудовому розслідуванню злочинів, вчинених особами, які займають особливо відповідальне становище, зокрема, нею визначено коло й правовий статус осіб, які займають особливо відповідальне становище; підстави й основні риси, притаманні відповідальності даної категорії осіб; коло осіб, стосовно яких застосовується імунітет у кримінальному процесі; правова регламентація порушення кримінальної справи щодо даних осіб. Також нею детально розкрито особливості застосування примусових заходів та окремих слідчих дій (накладення арешту на кореспонденцію та зняття інформації з каналів зв'язку) [16, с. 119–141]. Такі роботи були проведені у рамках КПК 1960 р., який у 2012 р. втратив чинність.

Особливий інтерес викликає робота проведена С. В. Свириденком, дослідив особливості досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо осіб, які користуються недоторканністю, зокрема, аналіз процесуального порядку досудового розслідування злочинів, вчинених особами, які користуються недоторканністю, у кримінальному процесі зарубіжних країн, початок досудового розслідування в цій категорії кримінальних проваджень, порядок застосування щодо таких осіб заходів забезпечення кримінального провадження, а також особливості проведення слідчих та негласних слідчих (розшукових) дій щодо осіб, які користуються недоторканністю [17].

Поряд з проведеними дослідженнями, варто згадати роботу Є. А. Котеця, яка присвячена комплексному дослідженню проблеми особливості розслідування злочинів щодо осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище. Автором виокремлено порядок відкриття кримінальних проваджень щодо злочинів стосовно осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, залежно від суб'єкта вчинення злочину: слідчого або прокурора; судді; народного депутата; високопосадовця; іншої службової особи органу державної влади чи місцевого самоврядування. Заслугує на увагу дослідження правового механізму проведення СРД та НСРД [18].

В умовах сьогодення, І. С. Ганенком досліджені кримінальні-процесуальні імунітети. Запропоновано авторський підхід до визначення класифікації імунітетів у кримінальному процесі з урахуванням таких ключових чинників, як учасників кримінального провадження (носіїв імунітетів), обсягу правосуб'єктності носіїв імунітетів, галузевого врегулювання змісту імунітетів; обґрунтована доцільність розширення за рахунок бічної лінії споріднення переліку осіб, що належать до близьких родичів та членів сім'ї, щодо яких не може бути примусу давати пояснення, показання, що можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення; аргументована необхідність оптимізації процесуальних умов доступу до професійної таємниці в кримінальному провадженні з переглядом суб'єктної складової цієї кримінальної процесуальної процедури [19].

Найбільш дотичним в аспекті предмету дослідження стала робота Х. М. Танривердієва «Досудове розслідування у кримінальних провадженнях щодо народних депутатів України», в якій здійснено комплексне дослідження теоретичних і практичних проблем досудового розслідування у кримінальних провадженнях щодо народних депутатів України [20].

У 2021 р. О. М. Посвистаком проведено дослідження щодо кримінального провадження відносно окремої категорії осіб [21].

Підводячи підсумки варто констатувати, що поряд з активністю наукових інтересів щодо проблемних питань досудового розслідування у кримінальних провадженнях щодо окремої категорії осіб, комплексного дослідження даного питання не проводилось, а тому відсутній єдиний системний підхід до розуміння особливостей й проблем здійснення кримінального провадження відносно зазначеної категорії суб'єктів.

На підставі аналізу наукових досліджень вітчизняних науковців та практиків встановлено, що діяльність органів прокуратури у кримінальному процесі не обділена увагою науковців і практиків, щороку відбувається захист дисертацій щодо діяльності такого суб'єкта сторони обвинувачення, однак досі на дисертаційному рівні кримінальні-процесуальні аспекти участі прокурора у кримінальних провадженнях щодо окремої категорії осіб не досліджені.

Більша частина кримінального блоку наукових праць присвячена спеціальностям: 12.00.09 – участі прокурора у кримінальному процесі з метою нагляду за законністю прийняття рішень органами досудового розслідування, виконання функцій процесуального керівника під час досудового розслідування та функції підтримання державного обвинувачення в суді, досліджено особливості реалізації запобіжних функцій у процесі проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування та судового розгляду кримінального провадження, а також визначено шляхи їх реалізації в процесі нагляду за додержанням законів органами досудового розслідування та підрозділами, що здійснюють оперативно-розшукові заходи (А. І. Палюх, М. А. Погорецький, І. В. Рогатюк, О. С. Старенький, О. В. Фараон, А. В. Шевчишен, В. М. Юрчишин); 12.00.10 – проблемам виконання функцій органами прокуратури взагалі, й окремо координуючим, наглядовим та міжнародній співпраці; 12.00.08 – кримінологічним й кримінально-виконавчим засадам запобігання кримінальним правопорушенням (Д. О. Супруненко, Ю. О. Новосад). В окремих монографічних дослідженнях розкриваються й питання інституту недоторканності певних категорій осіб у кримінальному процесі України (І. В. Бабій, С. Г. Волкотруб, І. С. Ганенко, Є. А. Котець, Д. А. Пеший, О. М. Посвистак, С. В. Свириденко, Х. М. Танривердієв).

Головними питаннями, які потребують вирішення в умовах сьогодення є: а) теоретико-концептуальні засади кримінально-процесуальної діяльності прокуратури України у сучасних умовах (2014–2022 рр.); б) нормативно-правові засади діяльності прокуратури України у кримінальних провадженнях щодо осіб, які користуються недоторканістю; в) процесуальний порядок участі прокурора на стадії досудового розслідування (початок досудового розслідування; особливості повідомлення про підозру; застосування заходів забезпечення кримінального провадження) й особливості збирання доказів (правова регламентація проведення слідчих (розшукових) дій).

Список використаних джерел:

1. Рогатюк І. В. Процесуальна діяльність прокурора на стадії досудового розслідування : монографія. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. 544 с.
2. Синчук В. Особливості реалізації завдань та функцій органів прокуратури в умовах посилення загроз національній безпеці України. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2014. № 4. С. 28.
3. Столітній А. В. Практичні аспекти розмежування поняття нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, і процесуального керівництва досудовим розслідуванням. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. № 6-2, Т. 4. С. 105–109
4. Юрчишин В. М. Функції прокурора у досудовому розслідуванні: теорія і практика : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.09. Запоріжжя, 2016. 443 с.
5. Шульган І. І. Нові завдання прокуратури України в процесі становлення національного законодавства. *Право і суспільство*. 2016. № 5. ч. 2. С. 190–196.
6. Гусаров В. М. Проблеми організації роботи міської (районної) прокуратури: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10. Харків : Національна юридична академія України, 1995. 19 с.
7. Татаров О. Ю. Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС) : монографія. Донецьк: ТОВ «ВПІ «ПРОМІНЬ», 2012. 640 с.
8. Андрусяк В.Г. Правозахисна функція сучасної держави (на прикладі інституту прокуратури): загальнотеоретичне дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 «Судоустрій; прокуратура та адвокатура». Одеса, 2015. 22 с.
9. Рогатюк І. В. Теоретичні, правові та праксеологічні основи кримінальної процесуальної діяльності прокурора у досудовому розслідуванні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Київ : НАВС, 2018. 40 с.
10. Юрчишин В. М. Прокурор у досудовому розслідуванні: сучасні теоретико-прикладні проблеми : монографія. Чернівці : РОДОВІД, 2016. 300 с.
11. Курбатова І. С. Прокурор у кримінальному судочинстві: теоретичні та прикладні проблеми реалізації державою конституційних прав людини і громадянина: монографія. Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. 370 с.
12. Лапкін А. В. Прокурор у кримінальному провадженні: теоретичні, правові та організаційні проблеми : монографія. Харків : Право, 2020. 1304 с.
13. Свириденко С. В., Татаров О. Ю. Досудове розслідування у кримінальному провадженні щодо осіб, які користуються недоторканістю: монографія. Київ, 2019. 212 с.
14. Волкотруб С. Г. Імунітет і проблеми його захисту в кримінальному судочинстві : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків : НЮА України ім. Я. Мудрого, 2002. 192 с.
15. Доросінська Г. М. Порушення та розслідування кримінальної справи щодо депутата місцевої ради : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2009. 179 с.
16. Бабій І. І. Досудове провадження у кримінальних справах щодо окремих службових осіб, які обіймають особливо відповідальне становище : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. К.: КНУВС, 2009. 221 с.
17. Свириденко С. В. Досудове розслідування у кримінальному провадженні щодо осіб, які користуються недоторканістю : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Ірпінь: УДФ-СУ, 2018. 19 с.
18. Котець Є. А. Розслідування злочинів щодо осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Київ, 2018. 17 с.

19. Ганенко І. С. Імунітети у кримінальному процесі України : дис...канд. юрид. наук : 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. Кривий Ріг, 2020. 199 с.

20. Танривердієв Х. М. Досудове розслідування у кримінальних провадженнях щодо народних депутатів України : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Київ, 2020. 20 с.

21. Посвистак О. М. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб : дис... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2021. 231 с.